

ลูกนายพล *

บทนำ

ภาษาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้เอง นักภาษาศาสตร์พยายามที่จะค้นหาทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อให้พบแก่นแท้ของภาษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของมนุษย์ในการติดต่อสื่อสาร แต่ทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับอยู่ในขณะนี้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต เพราะภาษายังมีวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นหน้าที่ของนักภาษาในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ภาษาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภาษา ซึ่งในอดีตรู้จักในชื่อของวิชา “ไวยากรณ์” โดยเริ่มที่นักภาษาชาวอินเดียชื่อ PANINI เมื่อประมาณ 300 ปีก่อนคริสตศักราช ได้เขียนไวยากรณ์ของภาษาสันสกฤตที่ประกอบด้วยกฎเกณฑ์ เหตุผล และหลักฐานต่าง ๆ ที่ละเอียดและชัดเจนถูกต้อง ซึ่งยังไม่มีนักภาษาคนใด ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เขียนไวยากรณ์สันสกฤตได้ดีเท่าหรือดีกว่า

ในสมัยกรีกโบราณ ก็มีการศึกษาภาษาเช่นกัน แต่จุดประสงค์เพื่อนำภาษาไปใช้ในการหาเหตุผลในเชิงตรรกวิทยา หากคำตอบในเชิงปรัชญา ได้มีนักคิดกรีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าทุกอย่างในจักรวาลมีระบบและเป็นไปอย่างมีระบบ จึงคิดว่าที่จะศึกษาภาษาเพื่อหาระเบียบและกฎเกณฑ์ของภาษา จึงเป็นต้นกำเนิดของการศึกษา PHILOLOGIE คือ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาคำและกฎเกณฑ์ของภาษา แต่มีนักคิดนักเขียนอีกกลุ่มหนึ่งมิได้สนใจในการค้นหากฎเกณฑ์ของภาษา แต่สนใจในการเปรียบเทียบภาษา ซึ่งเป็นต้นเค้าของไวยากรณ์เปรียบเทียบ (GRAMMAIRE COMPARATIVE) และการวิเคราะห์ไวยากรณ์ (GRAMMAIRE ANALYTIQUE) ANALYTIQUE)

ว่าด้วยภาษา

: ศาสตร์

แห่ง

การ

สื่อ

สาร

* นักภาษาศาสตร์รับเชิญ

การศึกษาภาษาของชาวกรีก ชาวโรมัน และนักภาษาในสมัยต่อมา ทำให้เราได้ทราบว่า ภาษากรีก ภาษาลาติน และภาษาสันสกฤต มาจากตระกูลภาษาแม่เดียวกัน คือ อินโด-ยูโรเปียน (INDO-EUROPÉENNE) ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาในแง่ของภาษาเชิงประวัติ (LINGUISTIQUE HISTORIQUE) และการศึกษาในการค้นหาต้นกำเนิดของคำ (ETYMOLOGIE)

ศตวรรษที่ 18 LEIBNIZ นักภาษาได้รวบรวมคำ และไวยากรณ์ของภาษาต่าง ๆ และได้แสดงความคิดเห็นว่า ภาษาต่าง ๆ ในโลกนี้ แบ่งออกได้เป็น 8 ตระกูล โดยได้ใช้ความเชื่อและความคิดของชนต่าง ๆ เป็นหลักในการพิจารณา

ศตวรรษที่ 19 มีนักภาษาศาสตร์มากมาย เช่น RASMUS RASK (1787-1832) ชาวเดนมาร์ก FRANZ BOPP (1791-1867) ชาวเยอรมัน JACOB GRIMM (1785-1863) ชาวเยอรมัน

ปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 นักภาษาศาสตร์ชาวสวิส DE SAUSSURE (1857-1913) มองภาษาในฐานะเป็น “วัตถุ” การศึกษาของ DE SAUSSURE จึงเป็นการศึกษาภาษาแบบวิทยาศาสตร์ (ÉTUDE SCIENTIFIQUE DU LANGAGE) เป็นการศึกษาแบบใหม่แบบ SAUSSURISME

ต่อมา มีนักภาษากลุ่มเน้นโครงสร้าง (STRUCTURALISME) เช่น LEONARD BLOOMFIELD, CHARLES HOCKETTE ได้เน้น

การวิเคราะห์โครงสร้างของภาษา โดยเน้นที่ภาษาพูด เพราะเขาถือว่า ภาษาเขียนเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่ใช้แทนภาษาพูดเท่านั้น

ต่อมา มีการศึกษาภาษาแนวใหม่ คือ GRAMMAIRE TRANSFORMATIONNELLE เป็นการศึกษารูปประโยคและกฎเกณฑ์ในการจัดเรียงประโยค โดยอาศัยหลักทางไวยากรณ์ นักภาษาศาสตร์กลุ่มนี้ ได้แก่ CHOMSKY, FODOR, KATZ

ที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นนี้ เป็นการแสดงถึงวิวัฒนาการของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภาษา จากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ที่นักภาษาทุกคนพยายามหากฎเกณฑ์ และเหตุผลมาสนับสนุนความคิดของตน ด้วยเหตุนี้ การศึกษาภาษาศาสตร์จึงแบ่งออกเป็นหลายแขนง หลายความคิด ซึ่งบางแขนงก็มีความเกี่ยวข้องกับภาษาโดยตรง บางแขนงก็เกี่ยวข้องกับศาสตร์อื่นก็มี เช่น

PHONOLOGIE การศึกษาภาษาที่เกี่ยวกับเสียง

PHONÉTIQUE การศึกษาวิเคราะห์เสียง การออกเสียง การถ่ายทอดเสียง และการรับฟังเสียง

PHYSIOLOGIE การศึกษาเกี่ยวกับอวัยวะในการออกเสียง

SÉMENTIQUE การศึกษาความหมายรวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความคิด และพฤติกรรม

SÉMIOLOGIE การศึกษาว่าด้วยสัญลักษณ์ เครื่องหมาย และความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์และผู้ใช้

SOCIO-LINGUISTIQUE

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสังคม

PSYCHO-LINGUISTIQUE

การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา

LINGUISTIQUE ANTHROPOLOGIQUE

ภาษาศาสตร์เชิงมานุษยวิทยา

LINGUISTIQUE APPLIQUÉE

การศึกษาโดยการนำผลจากการวิเคราะห์ภาษาไปใช้ในการเรียนการสอนภาษา

ตอนที่หนึ่ง ภาษาและการสื่อสาร (LANGAGE ET COMMUNICATION).

บทที่ 1 LINGUISTIQUE

ET SÉMIOLOGIE

มนุษย์เราสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ โดยใช้สัญลักษณ์เสียง (SIGNES VOCAUX หรือ PAROLE ภาษาพูด) และสัญลักษณ์ในการเขียน (SIGNES GRAPHIQUES หรือ ECRITURE ภาษาเขียน) ซึ่งระบบของสัญลักษณ์นี้จะเป็นลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของแต่ละสังคม

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษา มีอยู่ 2 ลักษณะคือ ปรากฏการณ์ที่มีจุดประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสาร และปรากฏการณ์ที่มีได้มีจุดประสงค์เพื่อติดต่อสื่อสาร

ปรากฏการณ์ที่มีได้มีจุดประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสาร เรียกว่า INDICE คือสิ่งที่ชี้แนะ บอกถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยประสบการณ์ หรือการคาดคะเน เช่น ท้องฟ้ามีเมฆดำครึ้มมิได้หมายถึง ฝนจะตกเสมอไป แต่เป็นการคาดคะเนว่าจะมีฝน หรือมีพายุตามความคาดหมายของกรมอุตุนิยม

วิทยา หรือ การที่เห็นสีแดง มิได้หมายถึงเลือดเสมอไป แต่ตามประสบการณ์การเรียนรู้ เรารู้ว่า เลือดนั้นมีสีแดง

ส่วนปรากฏการณ์ที่มีจุดประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสารนั้นเกี่ยวข้องกับระบบของการติดต่อสื่อสาร (SYSTÈMES DE COMMUNICATION)

การติดต่อสื่อสาร (LA COMMUNICATION) คือระบบของการถ่ายทอดข้อมูลจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง หรือจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง การ

ถ้าเป็นรหัสเขียวหมายถึง เล่นน้ำทะเลได้ปลอดภัย เป็นต้น

SYMBOLE สัญลักษณ์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของของสองสิ่ง ซึ่งได้ถูกกำหนดขึ้นโดยวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม เช่น เครื่องหมายตราช้างเป็นสัญลักษณ์ของความยุติธรรม เครื่องหมายกากะบาดสีเขียวติดอยู่หน้าร้าน หมายถึงร้านขายยา เมื่อผู้ใดเห็นก็จะเข้าใจความหมายได้ทันที

SIGNE สัญลักษณ์ซึ่งประกอบ

(FORME VISUELLE) เช่น การทำท่าทางต่าง ๆ ที่มีความหมาย เช่น ท่าทางการสื่อสารของคนหูหนวก และเป็นไป เครื่องหมายการจราจร การโบกธงให้สัญญาณของทหารเรือหรือของเจ้าหน้าที่สนามบิน เป็นต้น

- รูปที่เกี่ยวข้องกับเสียง (FORME SONORE) เช่นเสียงที่ได้รับจากเครื่องรับ ที่รับข้อมูลจากเครื่องส่งเสียง SIRENE จากระถยาบาล เป็นต้น

ถ่ายทอดนี้จะต้องอาศัยตัวกลาง คือ สัญลักษณ์ หรือรหัส

ข้อมูลบางอย่าง อาจถ่ายทอดด้วยสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายธรรมดา แต่บางอย่างอาจต้องถ่ายทอดด้วย ภาษาพูดที่เป็นระบบของสัญลักษณ์ที่ซับซ้อน ระบบของสัญลักษณ์เครื่องหมายมีดังนี้

SIGNAL สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้ และมีความต้องการจะถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสารจากผู้หนึ่งไปยังอีกผู้หนึ่ง จะรู้จักกันหรือไม่ก็ตาม เช่น การชักธงแดงที่ชายหาด เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอันตราย ห้ามเล่นน้ำทะเลในระหว่างที่มีธงแดงนี้ปักอยู่

ด้วยความตั้งใจที่จะถ่ายทอดข้อมูลอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ คือ

- รูปของการเขียน (FORME GRAPHIQUE) เช่นตัวอักษร ตัวเลข ตัวอักษรของคนตาบอด หรือเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น เหยี่ยวตราบอกยศของนายทหาร เครื่องหมายที่พบบ่อย ๆ ในหนังสือแผนที่ ซึ่งใช้เป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น รูปช้อนส้อมไขว้กันหมายถึง ร้านอาหาร รูปโทรศัพท์หมายถึงโทรศัพท์ รูปภาพคนทำท่าว่าย่น้ำ หมายถึงสระว่ายน้ำ ตัวอักษร H หมายถึงโรงแรม เป็นต้น

- รูปแบบที่สัมผัสได้ด้วยตา

กล่าวโดยสรุป SIGNE มีความหมายใกล้เคียงกับ INDICE และ SIGNAL ที่อาจเรียกว่า SIGNE-INDICE และ SIGNE-SIGNAL แต่จะต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังมีความหมายใกล้เคียงกับ SYMBOLE หรือที่เรียกว่า SIGNE-SYMBOLE ในรูปแบบของการเขียน รูปภาพและรูปแบบที่สัมผัสได้ด้วยตา ซึ่งสัญลักษณ์นั้นจะเป็นเครื่องหมายแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สังคมได้กำหนดไว้แล้ว เช่น ตราช้าง เป็นสัญลักษณ์ หรือรูปธรรม ของความยุติธรรมที่เป็นนามธรรม

(ยังมีต่อ)